

CROSSBORDERJURISTS (SINIR AŞAN HUKUKÇULAR) DERNEĞİ
HUKUKSUZLUKLARI ARAŞTIRMA VE ANALİZ KURULU (HAAK)

BAŞVURUCU (80), (81) ve (82) ORTAK KARARI

(Karar Numarası: 2024/16)

Karar Tarihi: 02.12.2024

I. BAŞVURU KONUSU

Başvurucular (86), (87) ve (88) tarafından Derneğimize başvuru yapılmış, **Manisa** Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından haksız olarak gözaltına alınıp sonrasında **Manisa** Sulh Ceza Hakimlikleri tarafından tutuklandıklarını, yargılamalarının **Manisa** Ağır Ceza Mahkemeleri tarafından tutuklu olarak yapıldığını, yargılama süresince tutuklu kaldıklarını ve cezalandırılmalarını müteakip bırakıldıklarını ve/ya adli kontrol kararı ile tahliye edildiklerini, bu süre zarfında haklarında verilmiş mahkeme ve hâkimlik kararları ile savcılık talepleri yanında İzmir Bölge Adliye Mahkemesi görevli ceza dairesi ve Yargıtay kararlarının incelenmesi, hukuka uygun olup olmadıkları konusunda görüş bildirilmesi ile özgürlüklerinin kısıtlanması kararı veren hâkim ve savcıların ceza, tazminat ve disiplin hukuku çerçevesindeki sorumlulukları konusunda kanaatimizi içeren bir rapor düzenlenmesi talep edilmiştir.

Başvurucuların aynı dönemde benzer iddialarla soruşturma açılıp, açılan soruşturmalar bağlamında gözaltına alınıp tutuklanmış olması, Manisa 2 ve 4. Ağır Ceza Mahkemeleri tarafından yargılandıkları, kararların verilmiş motivasyonlarının, karar içeriklerinin birbirleriyle ayniyet derecesinde benzerlikler içermesi tespit edilmiş, bu nedenle aralarında önemli bir ortak nokta bulunduğu görülmüştür. Bu nedenle HAAK tarafından bu dosyaların birleştirilerek incelenmesine karar verilmiş ve ortak bir karar yazılmıştır.

Başvurucular rapor yazımında ve yayınlanmasında güvenlik nedeniyle açık kimlik bilgilerinin kullanılmasına rıza göstermediklerini beyan etmişlerdir.

Karar yazımında başvuru sahiplerinin gerçek kimlik bilgilerinin tespit edilmesine yardımcı olacak ayrıntı bilgilere yer verilmemeye özen gösterilmiştir. Bu nedenle zorunlu olarak bazı konularda genellemeler yapılmak durumunda kalınmıştır.

II. BAŞVURUCUNUN TUTUKLULUK SÜRECİNDE VERİLEN KARARLAR VE KARAR VEREN YARGI MENSUPLARI

A. İDDİANAME HAZIRLAMA ÖNCESİ

a. Tutuklamaya Konu Suçlama(lar):

- Silahlı Terör Örgütü Üyeliği ve Yöneticiliği

b. Tutuklama Talep ve Kararında Dayanak Olarak Kullanılan Veriler:

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- ByLock uygulamasını kullanma iddiası
- HTS ve CGNAT kayıtları
- SGK kayıtları
- Bank Asya'da hesap bulunması

c. Soruşturma Aşamasında Gözaltı ve Tutuklama Kararı Veren, Tutuklamanın Gözden Geçirme ve Devam Kararı Veren/Talep Eden Savcı ve Hakimler:

1. Başsavcı Akif Celalettin ŞİMŞEK (Sicil no: 34209),
2. Başsavcı Ahmet ÇİÇEKLİ (Sicil no: 39572),
3. Savcı Fahri TEKİN (Sicil no: 122525),
4. Hakim Songül YENİGÜN (Sicil no: 171507),
5. Savcı Taner EKER (Sicil no: 153216),

6. Hakim Ramazan DEMİRYÜREK (Sicil no: 42110),
7. Hakim İsa DEMİRCAN (Sicil no: 195896),
8. Savcı Kuddusi SÖNMEZ (Sicil no: 122474),
9. Savcı Ender NEBİ KAYA (Sicil no: 38770),
10. Hakim Oğuz BELEK (Sicil no: 119521),
11. Hakim Volkan KAVUKÇU (Sicil no: 42483),
12. Hakim Faruk CEYHAN (Sicil no: 29241),
13. Hakim Hakan YILDIRAN (Sicil no: 217384),
14. Savcı Bahadır SAKAOĞLU (Sicil no: 36844),
15. Hakim Kahraman Mevlüt DEĞİRMENCİ (Sicil no: 211452),

B. İDDİANAME HAZIRLANMA SONRASI

a. İddianamede Delil Olarak Kullanılan Veriler

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- ByLock uygulamasını kullanma iddiası
- HTS ve CGNAT kayıtları
- SGK kayıtları
- Bank Asya'da hesap bulunması

b. Yargılama Aşamasında Adli Kontrolün Devamına Karar Veren Hâkim/Savcılar

16. Hakim Pürzan KARAHAN (Sicil no: 42206),
17. Hakim Çavuş AKTAN (Sicil no: 195709),
18. Hakim Şahap MUTLU (Sicil no: 32399),
19. Hakim Emel TURAN (Sicil no: 165613),
20. Hakim Burcu ERGÜLER DEMİRSOY (Sicil no: 174503),
21. Savcı Emin Emre EKİNCİ (Sicil no: 41908),
22. Savcı Kenan İbrahim ÇELİK (Sicil no: 119110),
23. Hakim Mihraç AKBAŞ (Sicil no: 211056),
24. Hakim Yasemin ÖZÇALIŞKAN SAFRAN (Sicil no: 212026),
25. Hakim Hüsamettin AKBULUT (Sicil no: 211063),
26. Hakim Ahmet Kaan IŞIK (Sicil no: 215642),
27. Savcı Serhat ÖZMEN (Sicil no: 109443),
28. Savcı Atıf MOĞULKOC (Sicil no: 40863),
29. Savcı Hasan BİLGİN (Sicil no: 37336),
30. Hakim Gülşah SALCI (Sicil no: 194594),
31. Savcı Ali İhsan TINASTEPE (Sicil no: 139801),
32. Hakim Canan KARADEMİR (Sicil no: 215724),
33. Hakim Fatma SALLANTI (Sicil no: 190239),
34. Hakim Osman ERDEM (Sicil no: 125214),
35. Hakim Bayram AKKURT (Sicil no: 193577),
36. Hakim Cansu KÖKÇE TARAKCI (Sicil no: 194408),
37. Hakim Amine Tuğçin AKMAN (Sicil no: 122491),
38. Hakim Elif Nisa DOĞAN (Sicil no: 267065),
39. Hakim Dr. Fuat ŞENOĞLU (Sicil no: 33443),

40. Hakim Leyla ASLAN (Sicil no: 193671),
41. Hakim Mustafa KOCAOĞLU (Sicil no: 42384),

c. İstinaf Aşamasında Tutukluluğun Devamına Karar Veren **İzmir** Bölge Adliye Mahkemesi Üyeleri

42. BAM Üyesi Süleyman KELEŞ (Sicil no: 40089),
43. BAM Üyesi Tayfun ÖZANT (Sicil no: 37937),
44. BAM Üyesi Erkan TEPE (Sicil no: 39534),
45. BAM Üyesi Muhammed ALTINIŞIK (Sicil no: 214820),
46. BAM Üyesi Alev ÖZCAN (Sicil no: 37253),
47. BAM Üyesi Bekir ŞAHİNER (Sicil no: 39923),
48. BAM Üyesi Celal TEKİN (Sicil no: 38166),
49. BAM Üyesi Ümit Selçuk DOĞAN (Sicil no: 35910),
50. BAM Üyesi Mehmet Özgür TURHAN (Sicil no: 37674),
51. BAM Üyesi Kenan TÜRKMEN (Sicil no: 39888),
52. BAM Üyesi Murat GÜVEN (Sicil no: 37661),
53. BAM Üyesi Altan ÜNLÜ (Sicil no: 37100),
54. BAM Üyesi Mehmet Kaya ZAİM (Sicil no: 34429),

d. Temyiz Aşamasında Tutukluluğun Devamına Karar Veren Yargıtay Üyeleri

55. Yargıtay Üyesi Muhsin ŞENTÜRK (Sicil no: 34065),
56. Yargıtay Üyesi Mustafa KARAYILDIZ (Sicil no: 37235),
57. Yargıtay Üyesi Kenan ZEYBEK (Sicil no: 37685),
58. Yargıtay Üyesi Doç. Dr.Ekrem ÇETİNTÜRK (Sicil no: 39802),
59. Yargıtay Üyesi Nazım DURMAZ (Sicil no: 35826),
60. Yargıtay Üyesi Oğuz DİK (Sicil no: 42520),

III. DEĞERLENDİRME

Söz konusu kararları incelemek üzere Derneğimizin bir üyesi raportör olarak görevlendirilmiştir.

Raportör görüşünü içerir raporunu Kurulumuza sunmuştur.

Kurulumuz tüm üyeleri tarafından sunulan rapor ve başvurunun tutukluluk sürecine ilişkin olarak ibraz edilen **2016 yılına ait (5), 2017 yılına ait (6), 2018 yılına ait (43), 2019 yılına ait (23), 2020 yılına ait (3), 2021 ve 2022 yıllarına ait (1)er ve 2024 yılına ait (3) karar olmak üzere toplam 85 adet karar/talep incelenerek**, T.C. Anayasası ve ceza mevzuatı, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşme hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Birleşmiş Milletler ilgili komite ve komisyon kararları ile Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve Venedik Komisyonu'nun Türk yargı sistemi, mahkemelerin işleyişi, temel hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin rapor ve görüşleri doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

Kamu görevlisi olarak çalışmakta iken KHK ile ihracı sonrasında **Başvurucu (86)** hakkında Bylock programını kullandığı iddiası ve etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanan bir kısım şüphelilerin beyanları gerekçe gösterilerek Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatılmış ve gözaltına alınması sonrasında tutuklanmıştır.

Başvurucu (87) Eğitimci olarak çalışmakta iken Bylock kullandığı, Bank Asya'da hesabının bulunduğu ve HTS kayıtlarında başkaca Gülen Hareketi'ne mensup kişilerle görüşmüş olması ve etkin pişmanlıktan yararlanan şüphelilerin beyanları gerekçe gösterilerek Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatılmış ve gözaltına alınması sonrasında tutuklanmıştır.

Başvurucu (88) Eğitimci olarak çalışmakta iken Bylock kullandığı, Bank Asya'da hesabının bulunduğu ve HTS kayıtlarında başkaca Gülen Hareketi'ne mensup kişilerle görüşmüş olması ve etkin pişmanlıktan yararlanan şüphelilerin beyanları gerekçe gösterilerek Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatılmış ve gözaltına alınarak sonrasında özgürlüğü kısıtlanmıştır.

Başvuruculardan bazısı tüm yargılama süresince ve infaz bitimine kadar tutuklu bırakılmış, bazısı ise adli kontrol ile serbest bırakılmasına karşın daha sonra tutuklanmış veya karar kesinleşmesi sonrasında infaz için cezaevine konulmuşlardır.

KARARLARDA SOMUT VE HUKUKEN KABUL EDİLEBİLİR BİR DELİL BULUNUP BULUNMADIĞINA İLİŞKİN İNCELEME

Kurulumuza sunulan savcılık, hâkimlik (veya mahkeme) kararları incelendiğinde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinde tutuklamaya ilişkin şartların oluştuğuna dair kararı okuyan üçüncü kişiyi ikna edebilecek bir delil değerlendirilmesi yapılmadığı gibi, sadece kanunda yazılı ifadelerin tekrarıyla yetinildiği; kararda yer almayan ancak dosyada var olduğu düşünülebilecek delillerin hukukiliği noktasında bir değerlendirme ve inceleme yapılmadığı; başvurunun itiraz ve tahliye talep dilekçelerinde öne sürdüğü hususların neden kabul edilmediği konusunda hiçbir değerlendirmeye yer verilmediği; AİHM'in 5. madde kapsamındaki içtihatlarında belirlenen delil ve delil değerlendirme kriterlerinin karşılanmadığı, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınan hakların kullanımının geriye dönük ve ayrımcılık temelli olarak kişi aleyhine suçlama delili olarak kullanıldığı Kurulumuz tarafından gözlemlenmiştir. Başvurucu aleyhine somut ve kabul edilebilir bir delil ileri sürülmediği gibi, Anayasa tarafından açıkça güvence altına alınan, meşru olarak icra ettiği basın ve gazetecilik faaliyetleri doğrudan suçlama olarak soruşturma ve yargılama aşamasında kullanılmıştır.

A. KARARLARIN GEREKÇELİ OLUP OLMADIĞI HUSUSUNDA YAPILAN İNCELEME

Anayasa'nın 141. maddesi ile emredilen ve CMK'nın 34. maddesinde tekrarlanan ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile güvence altına alınan, mahkeme ve hâkimlik kararlarının gerekçeli olması şartının karşılanmadığı; sebep-sonuç ilişkisi tesis edilmediği, söz konusu kararlarda sadece yasa maddelerinde yer alan ölçütlerin tekrar edildiği, kararlarda bireyselleştirme yapılmadığı, ölçülülük-orantılılık-gerekliklik gibi kıstasların karşılanmadığı, bu nedenle başvurunun karara karşı etkin bir itiraz hakkı kullanmasının önlenildiği görülmüştür.

Başvurucu aleyhine gerek tutuklama talep yazısı ve tutuklama kararında, gerek iddianamede ve gerekse tutuklama kararında gösterilen ve kullanılan bilgi ve belgelerin başvurunun üzerine atılı ve tutuklanmasına dayanak olarak kullanılan silahlı terör örgütü üyeliği suçlamasını ispatlamaya, tutuklanmasını haklı ve makul göstermeye yeterli önem ve değerde olmadığı; bu verilerin yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar tarafından keyfi yorumlamaya tabi tutulup, bunlardan çıkartılması mümkün olmayacak önem ve ağırlıkta sübjektif sonuçlara varıldığı, varılan sonuçlar ile bunlara dayanak olarak kullanılan veriler arasında mantık ve hukuk ilkeleri ile uyumlu, üçüncü kişileri ikna edebilecek mahiyette bir bağlantı kurulmadığı Kurulumuzca gözlemlenmiştir.

Bu çerçevede AIHM Büyük Dairesi'nin 26 Eylül 2023 tarihli *Yalçınkaya v. Türkiye* kararı, özellikle Bylock uygulamasını kullandığından bahisle ve/ya legal olarak faaliyette bulunan kurumlara üyelik veya faaliyetlerine katılmaları nedeniyle tutuklanan, yargılanan ve/ya mahkum olanlar açısından önemli bir içtihatır. AIHM bu içtihadında, bu veriler nedeniyle kişilerin örgüt üyeliği suçlamasıyla yapılan soruşturmanın ve yargılamanın AIHS'in 6.maddesi (adil yargılanma hakkı), 7.maddesi (kanunsuz suç ve ceza olmaz) ve 11.maddesi (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü) ihlaline sebebiyet vereceğine hükmetmiştir. Bu içtihat gerekçesinde yer verilen hususlar göz ardı edilerek yapılan her gözaltı, tutuklama ve yargılama, ikna edici ve somut gerekçeleri barındırmadığı sürece açık bir hukuka aykırılık teşkil edecektir. AIHM bu içtihadında ve benzeri içerikteki diğer kararlarında kişilerin yasal faaliyet ve ilişkilerinin değil tutuklama en basit bir suçlama vesilesi ya da delili olarak kullanılamayacağına açıkça karar vermiştir.

Bu haliyle söz konusu kararların gerekçesiz olduğunun, başvurunun evleviyetle “gerekçe hakkının” ihlal edildiğinin kabul edilmesi gerektiği; tutuklamayı veya adli kontrol tedbirini haklı kılacak hukuken geçerli delile dayanan suçlamaya dayanmadığı kanaatine varılmıştır.

B. KARARLARI VEREN HÂKİM VE SAVCILARIN TARAFSIZLIĞINA VE BAĞIMSIZLIĞINA DAİR DEĞERLENDİRMELER

2014 sonrası Türk yargı sisteminin bağımsızlığına ve hakimlik-savcılık teminatına dair düzenlenen AB İlerleme Raporları, BM Komite ve Komisyon Kararları, Venedik Komisyonu Kararı, AIHM içtihatları, MEDEL ve diğer Avrupa hakim ve savcı örgütleri raporları, uluslararası insan hakları örgütleri rapor ve değerlendirmeleri birlikte incelendiğinde, yargının üzerinde siyasetin yoğun bir etkisinin olduğu, hakim ve savcıların atama, nakil ve yetkilendirilmelerinin şeffaf ve denetlenebilir olmadığı, iktidar aleyhine karar veren hakim ve savcılarının görev yerlerinin değiştirildiği, haklarında disiplin soruşturması başlatıldığı veya ihraçlarına karar verildiği; yapılan yasal düzenlemeler ile yargının işleyişine doğrudan müdahale edildiği, siyasi yönü bulunan soruşturma ve yargılamalarda AIHM içtihatları ile somutlaşan ve çerçevesi çizilen ilke ve usullere riayet edilmediği anlaşılmıştır.

Hukuka uygunluğu tartışmalı delillere dayalı olarak, gerekçesiz şekilde verilen tutuklama ve tutukluluk devam kararları ve bu kararlar neticesinde uzunca süre başvurunun tutuklu kalması ile kararda yer verilen ön kabuller birlikte değerlendirildiğinde söz konusu yargı mensuplarının önyargılı, taraflı ve ayrımcılık temelli bir yaklaşım sergiledikleri konusunda tarafımızda kuvvetli bir şüphe oluşmuştur.

Verilen kararların ceza ve ceza yargılama hukukunun temel ilkelerine tamamen aykırı olduğu, karar veren hâkim ve savcılarının verdikleri kararlarda başvurucuya atfedilen suçun yasal şartlarının oluşup oluşmadığına dair değerlendirmelerden ziyade, başvurunun ideolojisini, dini görüşünü, ait olduğu sosyal grubu, ırkını ve/ya siyasi tercihlerini göz önüne aldığı, böylece yargıçların objektif ve sübjektif bağımsızlıklarını, savcılarının ise tarafsızlıklarını kaybettikleri konusunda Kurulumuzda kanaat oluşmuştur.

IV. KARAR VERENLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN DEĞERLEDİRİLMESİ VE SONUÇ:

Başvurunun talebi doğrultusunda yapılan inceleme sonucunda, söz konusu kararların uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde kabul edilen ilke ve gereklilikleri karşılamadığı; Türk Anayasa'sı ve ceza mevzuatının aradığı gerekçeli olma, somut delillere dayanma, lehe ve aleyhe olan talep ve iddiaları içermesi gibi gereklilikleri karşılamadıkları bu nedenle söz konusu kararların hukuken meşru ve kabul edilebilir, sonuç doğuracak nitelikte olmadıkları Kurulumuzca değerlendirilmiştir.

Yukarıda yer verilen gerekçeler ve kabule göre, soruşturma ve/ya yargılama aşamasında Başvurucunun tutuklanmasına ve/ya tutukluluğunun devamına ya da adli kontrol tedbirine karar veren hâkim ve savcıların muhtemel hukukî sorumlulukları Kurulumuzca aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

A. Ceza Hukuku sorumluluğu:

- a. Yukarıda isimleri yazılı yargı mensubu yargı mensupları hakkında, hukuka aykırı yöntemlerle, hukuken geçerli bir delil olmaksızın ve gerekçesiz tutuklama kararı vermek ve/ya devam ettirmek suretiyle TCK'nun 37. maddesi yollamasıyla TCK'nun 109/1; 109/2; 109/3-b,c; 109/4 maddelerine temas eden **KİŞİYİ HÜRİYETİNDEN YOKSUN KILMA SUÇU** nedeniyle soruşturma yapılması gerektiği,
- b. Adı geçen yargı mensuplarının, başvurucuya yönelik kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu; siyasal saiklerle ve mağdurla birlikte toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlediklerine dair haklı nedenlerin bulunduğu gözönüne alındığında TCK'nun 77/1-d maddesine temas eden **İNSANLIĞA KARŞI SUÇ** bağlamında soruşturulmaları gerektiği,
- c. Dosya bağlamında şartları oluştuğu takdirde adları geçen yargı mensuplarının;
 - Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK md. 116)
 - Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi (TCK md. 121)
 - Nefret ve ayrımcılık (TCK md. 122)
 - Haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK md. 132)
 - Özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK md. 134)
 - Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme (TCK md. 136)
 - Verileri yok etmeme (TCK md. 138)
 - Resmî belgede sahtecilik (TCK md. 204)
 - Resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (TCK md. 206)
 - Görevi kötüye kullanma (TCK md. 257)
 - Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf (TCK MAD md. DE 261)
 - Suç uydurma (TCK md. 271)
 - Yargı görevi yaparı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 277)
 - Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (TCK md. 281)
 - Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 288)

Suçlarından sorumlu olabilecekleri,

B. Disiplin Hukuku sorumluluğu:

Anayasa ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerini yerine getirmeyen yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar hakkında Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından meslekten ihraçlarını konu alan bir disiplin soruşturması yapılması gerektiği,

C. Özel Hukuk sorumluluğu:

Başvurucunun uğradığı maddi ve manevi zararları bağlamında Devlet aleyhine ulusal ve uluslararası yargı mercileri nezdinde açılacak davalar sonucunda ödenmesi kuvvetle muhtemel tazminat miktarlarından yukarıda isimleri geçen hâkim ve savcılarının rücuen sorumlu tutulmaları gerektiği,

Sonucuna varılmıştır.

Vardığımız sonuca, isimleri yazılı hâkim ve savcılarının gıyabında varılmıştır.

Söz konusu yargı mensupları, kendileri veya temsilcileri vasıtasıyla değerlendirmelerimize ve vardığımız sonuca itiraz etme hakkına sahiptirler.

Böyle bir itiraz gerçekleştiğinde, yapılan itirazı ve sunulan bilgi ve belgeler kamuoyu ile paylaşılacak ve yaptığımız değerlendirme ve tespitler yeniden gözden geçirilerek tamamen veya kısmen değiştirilebilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÜYE

ÜYE

ÜYE